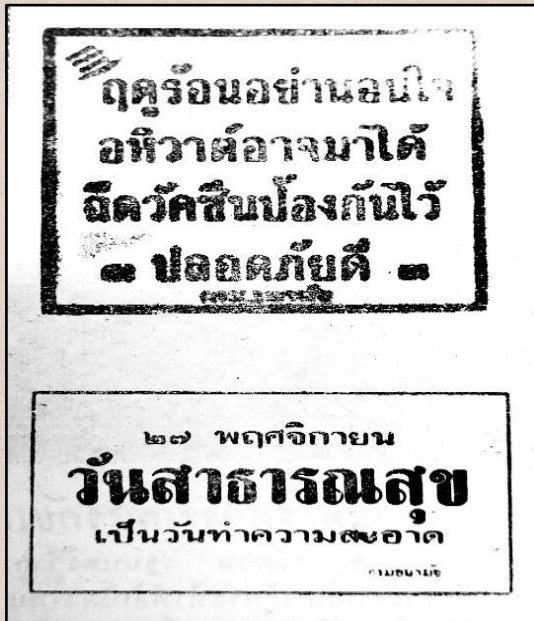

กว่าจะเป็นกรมควบคุมโรค

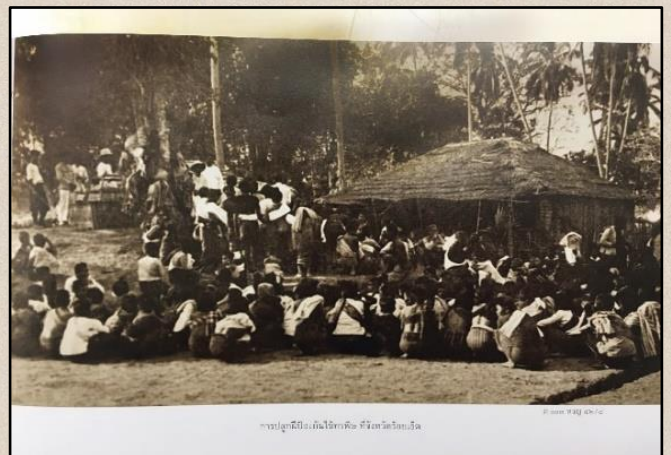
ประกาศกรมอนามัย รมรงค์ให้ประชาชนฉีดวัคซีนป้องกัน อหิวาต์โรค มีวันที่ 27 พฤศจิกายน ซึ่งเป็นวันสาธารณสุข

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชดำริให้มีการจัดการสุขาภิบาล แผนกป้องกันความป่วยไข้ให้แก่ประชาชน ซึ่งในขณะนั้นได้มีการกระจายกันอยู่ในตามกระทรวงต่าง ๆ และทรงเห็นควรให้มีการรวมให้อยู่แผนกเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกกิจการสุขาภิบาลจากกระทรวงนครบาลมารวมกันกับกรมประชาภิบาล กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งกรมใหม่ขึ้น เรียกว่า กรมสาธารณสุข โดยให้สังกัดอยู่กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

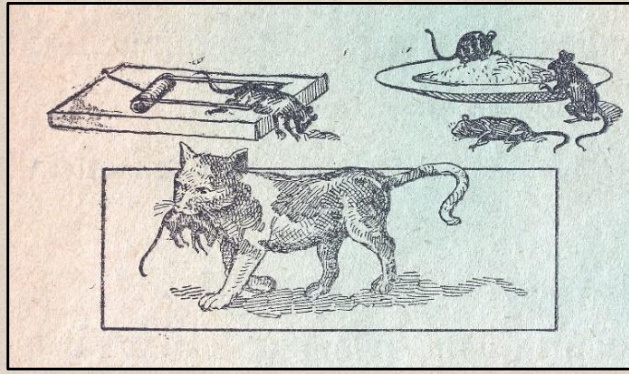
ต่อมาในปี พ.ศ. 2472 ได้มีการปรับปรุงและขยายงานสาธารณสุขในส่วนกลางคือ ได้ตั้งกองโรคติดต่อ เพิ่มขึ้นอีก 1 กอง และหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2575 งานด้านป้องกันและปราบปรามโรคติดต่อจะเป็นการป้องกันกาฬโรคโดยมีการกำจัดหนู และมีการปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษให้แก่ประชาชน

เด็กที่ป่วยเป็นไข้ทรพิษ

การฉีดวัคซีนป้องกันไข้ทรพิษที่จังหวัดร้อยเอ็ด

หนังสือสุขศึกษาที่ให้ความรู้เรื่องการจัดหนูซึ่งเป็นพาหะของโรคติดต่อหลายชนิด

ในปี พ.ศ. 2478 มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและขยายงานสาธารณสุข เพื่อให้การบริหารงานมีความเหมาะสม มีการปรับเปลี่ยนชื่อกองบัญชาการเป็นสำนักงานเลขานุการ เปลี่ยนกองการเงินเป็นกองคลัง เปลี่ยนกองบรรณาธิการเป็นกองสุขศึกษา เปลี่ยนกองส่งเสริมสุขาภิบาลเป็นกองสาธารณสุขท้องที่ เปลี่ยนชื่อโรงพยาบาลคนเสียจริตเป็นโรงพยาบาลโรคจิต ปรับปรุงสภาการแพทย์เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ปรับปรุงแผนกทะเบียนคนเกิดคนตายโดยตั้งเป็นกองสถิติขึ้น ปรับปรุงแผนกชันสูตรโรคขึ้นเป็นกองชันสูตรโรค ปรับปรุงแผนกอนาถาพยาบาลพระประแดงเป็นกองอนาถาพยาบาล โอนกิจการของสถานพยาบาลโรคเรื้อนจากสภาภาษาไทยมาตั้งขึ้นเป็นโรงพยาบาลโรคเรื้อน มีฐานะเท่ากับกองในสังกัดกรมสาธารณสุข โอนกองสุขาภิบาลไปขึ้นกับกรมมหาดไทย จัดตั้งขึ้นเป็นกองควบคุมเทศบาลและตั้งกองสาธารณสุขพระนครขึ้นให้ไปทำงานร่วมกับเทศบาลนครกรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ. 2485 ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐ เพื่อที่จะรวมงานด้านสาธารณสุขและการแพทย์ที่กระจัดกระจายกันอยู่ในที่ต่าง ๆ ให้มารวมอยู่ที่เดียวกันโดยได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นกระทรวง ได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2485 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2485 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ตั้ง กระทรวงสาธารณสุขขึ้น (ต่อมาเปลี่ยนเป็นกระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2495) และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2485 กระทรวงสาธารณสุขแยกหน้าที่ราชการดังนี้ 1.สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี 2.สำนักงานปลัดกระทรวง 3.กรมการแพทย์ 4.กรมประชาสงเคราะห์ 5.กรมวิทยาลัยแพทยศาสตร์ 6.กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ 7.กรมสาธารณสุข ต่อมาเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมสาธารณสุข ที่ตราไว้เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2485 โดยกรมสาธารณสุขมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้ ส่วนกลางประกอบด้วย 1.สำนักงานเลขานุการกรม 2.กองสถิติพยากรณ์ชีพ 3.กองสุขศึกษา 4.กองควบคุมโรคติดต่อ 5.กองสุขาภิบาล 6.กองอนามัยโรงเรียน 7.กองอาหารและยา 8.กองสงเคราะห์แม่และเด็ก 9.กองสาธารณสุขพระนคร ส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 1.นายแพทย์ตรวจการ 2.สาธารณสุขจังหวัด 3.นายแพทย์โท 4.นายแพทย์เรือนจำ 5.สารวัตรสุขาภิบาล 6.ผู้ช่วยแพทย์ 7.นางสงเคราะห์ 8.นางผดุงครรภ์ชั้น 2

โรงพยาบาลรักษาโรคเรื้อนในยุค

การตรวจหาผู้ป่วยโรคเรื้อน

ในช่วงนี้งานควบคุมป้องกันโรคจะอยู่กับกรมการแพทย์และกรมสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์จะดูแลกิจการของงานโรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลโรคเรื้อน โรงพยาบาลบางรัก โรงพยาบาลวัดโรค โรงพยาบาลบาราศนราดूर ส่วนงานควบคุมโรคอื่น ๆ จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมควบคุมโรคติดต่อ กรมสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขยุคแรก คำสะกดป้ายกระทรวงใช้ตามรูปแบบภาษาราชการในเวลานั้นว่า “กระทรวงการสาธารณสุข”

ในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการเปลี่ยนชื่อ กรมสาธารณสุขเป็นกรมอนามัย มีการยกฐานะหน่วยงานเฉพาะโรคให้เป็นกอง คือ กองควบคุมวัณโรค กองควบคุมโรคเรื้อน ปรับปรุงขยายงานควบคุมโรคมาลาเรียและโรคเท้าช้าง เป็นกองควบคุมมาลาเรีย และโรคเท้าช้าง รวมงานควบคุมคุดทะราดกับงานกามโรคตั้งขึ้นเป็นกองควบคุมกามโรคและคุดทะราด หากพิจารณาจากการทำงานเรื่องการควบคุมโรคภายใต้กระทรวงสาธารณสุขก่อน พ.ศ. 2500 จะพบว่ามึลักษณะเป็นงานในรูปแบบโครงการควบคุมโรคที่แบ่งเป็นการเฉพาะแต่ละโรค อาทิ โครงการควบคุมโรคติดต่อ โครงการควบคุมกาฬโรค โครงการควบคุมพยาธิลำไส้ โครงการควบคุมป้องกันวัณโรค นับรวมกันได้ไม่น้อยกว่า 17 โครงการ โครงการต่าง ๆ เหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ อย่างเช่น องค์การสหประชาชาติ องค์การอนามัยโลก กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ เมื่อดำเนินงานจนถึงเวลาสิ้นสุดโครงการ ภาระงานหรือทรัพยากรต่าง ๆ รวมไปถึงบุคลากรจึงถูกมอบหมายงานกลับมาอยู่ภายใต้โครงสร้างการทำงานตามปกติของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

การฉีดพ่นดี.ดี.ที.กำจัดยุง

หน่วยควบคุมไข้มาลาเรียภาค 5

สถานที่รักษาโรคมาลาเรียในชนบท

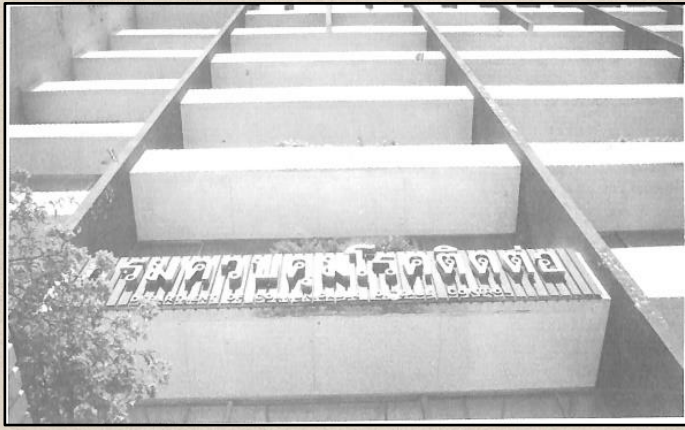
ผนังบ้านที่เขียนคำว่า D.D.T.

ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการรวมกรมการแพทย์และกรมอนามัยเข้าด้วยกัน เป็นกรมการแพทย์และอนามัย งานควบคุมโรคติดต่อทั้งหมดจึงขึ้นกับกรมการแพทย์และอนามัย

กรมการแพทย์

ในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ โดยมีการแยกกรมการแพทย์และกรมอนามัย ออกจากกัน แล้วรวมหน่วยงานควบคุมโรคติดต่อเข้าด้วยกันจัดตั้งเป็น กรมควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 210 วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2517 นับว่าเป็นรากฐานของ กรมควบคุมโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ แบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มงานที่ปรึกษา กองวิชาการเกี่ยวกับโรคติดต่อ 7 กอง กองและหน่วยงานสนับสนุนการบริหาร 4 หน่วยงาน โรงพยาบาลเฉพาะโรค 4 แห่ง หน่วยงานส่วนภูมิภาคได้แก่ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 13 เขต และสำนักงานควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง 5 สำนัก

ตึกกรมควบคุมโรคติดต่อ

ในปี พ.ศ. 2545 จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) ได้ยุบกรมควบคุมโรคติดต่อแล้ว เปลี่ยนเป็น กรมควบคุมโรค และเพิ่มบทบาทหน้าที่ด้านโรคไม่ติดต่อ เช่น การบริโภคแอลกอฮอล์ บุหรี่ โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งงานด้านระบาดวิทยา ซึ่งเป็นการวางแผนการทำงานเพื่อช่วยในการตอบโต้กับโรคระบาดได้ทันสถานการณ์

อ้างอิง

อนุสรณ์กระทรวงสาธารณสุข ครบ 15 ปี พ.ศ. 2486 – 2500

45 ปี กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2485-2530

กระทรวงสาธารณสุข 2540 10 มีนาคม 2540 ครบรอบ 55 ปี การสถาปนากระทรวงสาธารณสุข

ประวัติกรมควบคุมโรค[ออนไลน์] (มปป.) แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/history.php>[8 มิถุนายน 2565]

ที่มาภาพ

ภาพที่ 1 : หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2505

ภาพที่ 2 - 3 : หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ภาพที่ 4 : (2490) สุขศึกษา ชั้นประถมปีที่ 3.

ภาพที่ 5 : Arnold Wright. (1994) Twentieth Century Impressions of Siam. Bangkok: White Lotus.

ภาพที่ 6 : กองสุขศึกษา หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ

ภาพที่ 7 : <http://www.tsood.com/contents/3006302>

ภาพที่ 8 : อนุสรณ์กระทรวงสาธารณสุข ครบ 15 ปี พ.ศ. 2486 - 2500

ภาพที่ 9 - 13 : กองสุขศึกษา หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ

ภาพที่ 14 - 15 : 45 ปี กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2485 - 2530 (หน้า 101 - 102).